

Statens helsepersonellnemnd - HPN-2009-23

Myndighet	Statens helsepersonellnemnd - Vedtak.
Dato	2009-03-24
Doknr/publisert	HPN-2009-23
Stikkord	Klage over vedtak om tilbakekall av autorisasjon som tannlege, jf. helsepersonelloven § 57.
Sammendrag	<p>Tilbakekall av autorisasjon som tannlege - uforsvarlig virksomhet og grove pliktbrudd. Nemnda kom til at vilkårene for å tilbakekalle klagerens autorisasjon som tannlege var oppfylt. Det forelå store hygieniske mangler ved klagerens tannlegevirksomhet og hans tannbehandling var uforsvarlig for tre pasienter. Klageren var uegnet til å utøve tannlegeyrket på grunn av uforsvarlig virksomhet og grove pliktbrudd. Klageren hadde benyttet en vanlig oppvaskmaskin til vask av utstyr og hybelkomfyr for sterilisering. Nemnda utelukket ikke at annet utstyr enn profesjonelt utstyr kunne oppfylle kravene til forsvarlig tannlegevirksomhet. Det avgjørende var imidlertid at klageren ikke hadde kontrollert utstyret og at han ikke hadde rutiner for kontroll. Klagerens journalføring var heller ikke i samsvar med helsepersonellovens krav. Opplysninger om diagnoser, symptomer, behandlingsvalg, prognose og hvilken informasjon pasientene hadde fått, fremgikk i all hovedsak ikke av journalene. Journalene var lite egnet til oppfølging av pasienten eller til å gi nødvendig informasjon om pasienten til annet samarbeidende helsepersonell. Ved avgjørelsen av om tilbakekall skulle skje ble det blant annet vektlagt at klageren også tidligere hadde fått tilrettevisning for uforsvarlig behandling. Helsetilsynets vedtak ble stadfestet.</p>
Saksgang	Saksnummer: 09/23
Parter	Klager: A
Forfatter	Gunnar Steintveit, Ingrid Røstad Fløtten, Kristel Heyerdahl, Håvard Skeidsvoll, Åse Senning, Snefrid Møllersen, Grethe Brundtland.

Saken gjelder: Klage over vedtak om tilbakekall av autorisasjon som tannlege, jf. helsepersonelloven § 57.

Sakens bakgrunn: Klageren fikk tilbakekalt sin autorisasjon som tannlege i Statens helsetilsyns vedtak av 16. januar 2009. Det forelå i saken klager fra tre av klagerens pasienter. Som følge av pasientklager hadde Helsetilsynet i V gjennomført tilsynsbesøk i klagerens kontorer. Rapport for tilsynsbesøket var datert 8. mai 2008. Statens helsetilsyn kom til at klageren var uegnet til å utøve virksomhet som tannlege på grunn av uforsvarlig virksomhet og grove pliktbrudd, jf. helsepersonelloven § 57. Klagerens virksomhet hadde grove mangler i forhold til hygiene, taushetsplikt og journalføring.

Klageren påklaget vedtaket ved advokat B brev av 27. januar 2009. Klageren hadde tidligere, ved Statens helsetilsyns vedtak av 17. juli 2008, fått sin autorisasjon suspendert på grunn av de samme forhold som tilbakekallssaken gjelder. Klageren har for vedtak om tilbakekall påberopt seg de samme anførsler og bevis som ved klage på vedtak om suspensjon i brev av 9. september 2008. Klage over vedtak om suspensjon ble for øvrig trukket av klageren, da det viste seg at Statens helsepersonellnemnd beklageligvis ikke fikk behandlet klagen før suspensjonstidens utløp.

Statens helsetilsyn opprettholdt vedtak om tilbakekall, og saken ble oversendt Statens helsepersonellnemnd for klagebehandling ved brev av 16. februar 2009.

I klagen ba klageren om utsatt iverksettelse av Statens helsetilsyns vedtak inntil saken var ferdig behandlet i Statens helsepersonellnemnd. Begjæringen ble avslått i Statens helsetilsyns vedtak av 5. mars 2009. Statens helsetilsyn begrunnet dette i at hensynet til pasientenes sikkerhet måtte gå foran klagerens ønske om å fortsette virksomheten, og viste til at saken gjaldt uforsvarlig virksomhet og grove brudd på helselovgivningen.

Klagerens ektefelle møtte for nemnda på vegne av klageren, som var syk, sammen med klagerens advokat. Med samtykke fra klageren og hans advokat fikk en saksbehandler fra Statens helsetilsyn være til stede som observatør.

Begrunnelse for klagen:

Det foreligger ikke forhold av en slik art at det gir grunnlag for tilbakekall av hans autorisasjon. Enkelte av de forhold som ble påpekt i tilsynsrapporten av 20. april 2005 bygget på misforståelser, andre forhold er brakt ut av proporsjoner. Klageren har imidlertid erkjent at det er forhold som må rettes, og han vil bestrebe seg på å bringe disse forhold i orden.

Klageren har også kommet med bemerkninger til de ulike punkt i tilsynsrapporten:

Hygiene ved tannlegepraksisen er god nok. Klageren vasker først instrumenter i oppvaskmaskin, deretter desinfiseres de. Når det gjelder opplysninger om at det i mange av skuffene skal ha ligget skitne røntgenbilder, har klageren bemerket at det neppe er noe krav om at røntgenbilder skal være desinfisert eller sterile.

Klageren hadde lagt pose med journaler i skittentøyskurv for at han skulle huske å ta journalene med hjem etter endt arbeidsdag. Han trengte journalene for å utferdige søknader for pasientene, for økonomiske støtte til tannbehandling. Dette arbeid skulle klageren gjøre utenfor kontortiden. De sprøyteene som ble funnet samme sted var ikke brukte. De skulle han ta med hjem (...). Han deponerer brukte sprøyter i spesialboks som spesialavfall.

Helsepersonelloven § 21 om taushetsplikt ble ikke overtrådt. Klageren har erkjent at journalskapets lås var ødelagt. Det er imidlertid tre dører som blir låst inn til tannlegekontoret, og ingen av pasientene på kontoret «roter og snoker» i det ulåste journalskapet i kontortiden når klageren er til stede. Det er ikke noe absolutt krav til at journalskap er låst. Når det gjelder røntgenbilder som var kastet i søpla, var det ikke navn på disse, og det var derved ikke snakk om taushetsbelagte opplysninger.

Klageren har erkjent at journalføringen var noe mangelfull. Som årsak har klageren vist til stress. Han vil imidlertid bestrebe seg for å rette dette opp, slik at journalføringen kommer i samsvar med helsepersonellovens krav.

Klageren har etter dette anført at en bare står igjen med delvis manglende journalføring, og at dette ikke er tilstrekkelig grunnlag til å si at hans virksomhet var grovt uforsvarlig.

Hensynet til klagerens pasienter, som ikke vil kunne få gjennomført planlagte timeavtaler hos klageren tilsier også at vedtak om tilbakekall omgjøres. Videre er tannlegevirksomheten hele eksistensgrunnlaget for klageren

og hans familie. Klagerens ektefelle arbeider som tanntekniker på kontoret, og hennes inntektsgrunnlag vil bortfalle dersom klagerens autorisasjon suspenderes.

Klageren ber om at vedtak om tilbakekall oppheves og at han får dekket sine saksomkostninger. Subsidiært har klageren bedt om at tilbakekall ikke skjer, men at klageren pålegges å rette mangelfullt utfylte journaler.

Statens helsetilsyn kom til at det ikke fremkom nye opplysninger i klagen som tilsa at vedtak om tilbakekall av klagerens autorisasjon som tannlege ble omgjort.

Nemndas bemerkninger:

Spørsmålet for nemnda er om klageren er uegnet til å utøve virksomhet som tannlege på grunn av uforsvarlig virksomhet og grove pliktbrudd, jf. helsepersonelloven § 57.

Nemnda har kommet til at vilkårene for tilbakekall av klagerens autorisasjon er oppfylt.

Uforsvarlig virksomhet:

Nemnda har kommet til at det forelå store hygieniske mangler ved klagerens tannlegevirksomhet og at hans tannbehandling var uforsvarlig for flere pasienter. Tilbakekallsgrunnen «uforsvarlig virksomhet» i helsepersonelloven § 57 er et vidt begrep som forutsetter virksomhet som strider med de til enhver tid gjeldende faglige og etiske krav og regler, jf. Ot.prp.nr.13 (1998-1999) side 178. I forarbeidene fremgår at vilkår for tilbakekall forutsettes å kunne være oppfylt i tilfelle der forsvarlighetskravet til organisering av virksomheten, herunder hygienrutiner, ikke blir forstått eller fulgt, jf. Ot.prp.nr.13 (1998-1999) side 175.

Hygiene:

Det fremgår av helsepersonelloven § 4 at helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Det fremgår videre av merknadene til bestemmelsen at det i plikten til forsvarlig virksomhet blant annet stilles krav til hvordan helsepersonellet innretter sin virksomhet, herunder at en oppfyller de krav til utstyr som gjelder for den aktuelle virksomheten, jf. Ot.prp.nr.13 (1998-1999) side 216.

Ved tannbehandling er det flere forhold det knytter seg spesielle problemer til. Det stilles strenge hygieniske krav til tannlegers virksomhet, blant annet for å forhindre blodsmitte ved tannbehandling. Tannlegevirksomhet er i utgangspunktet en høyrisikovirksomhet fordi det innebærer hyppig kontakt med pasienters spytt og blod, kombinert med en relativ stor pasientgjennomstrømming. Spytt regnes som smitteførende ved tannlegevirksomhet fordi det nesten alltid er blodtilblandet. Som følge av krav til hygiene stilles også krav til at det utstyr tannlegen benytter seg av i sin virksomhet er egnet til å ivareta de gjeldende hygienekrav, jf. blant annet Statens helsetilsyns rundskriv IK-2552 Smittevernloven Veileder.

Klageren har benyttet en vanlig oppvaskmaskin som holder 65 grader til vask av utstyr. For å oppnå sterilitet har klageren opplyst at han deretter har tørrsterilisert utstyr i en hybelkomfyr i ca. 90 minutter. Klageren opplyste ved tilsynsbesøket at han aldri hadde sjekket hvor mange grader hybelkomfyren rent faktisk holdt, men at han antok at den holdt «godt over 200 grader».

Klageren benyttet også hybelkomfyren for sterilisering av roterende instrumenter som klageren benyttet seg av for å fjerne tannstein. Ved tannbehandling er det et absolutt krav at roterende instrumenter ikke representerer smittefare, jf. veilederen punkt 6.4. Klageren vasket instrumentene og la dem i sterile bad. Ved bruk av sterile bad må steriliseringsvesken tilpasses formålet og det må kontrolleres at instrumentene ligger i tilstrekkelig tid til at sterilitet oppnås. Klageren hadde ikke kontrollert at hans vask og sterilisering sikret at alle instrumentdelene ble smittefrie. Hygienekravene ble ikke oppfylt i forhold til roterende utstyr i klagerens tannlegepraksis.

En vanlig oppvaskmaskin oppfyller ikke gjeldende retningslinjers krav. Det fremgår av nevnte veileder punkt 5.6 at det ved vask av utstyr stilles krav til at oppvaskmaskinen holder 85 grader. Videre fremgår at tørrsterilisering skal utføres i minst to timer ved minst 160 grader, eller i minst 30 minutter ved 180 grader, se veilederen punkt 5.7.

Nemnda utelukker ikke, i likhet med Statens helsetilsyn, at annet utstyr enn profesjonelt utstyr, som for eksempel oppvaskmaskin og hybelkomfyr, kan oppfylle kravene til sterilisering av utstyr brukt i tannlegevirksomhet. Det avgjørende for nemndas vurdering i saken er imidlertid at klageren ikke hadde kontrollert at utstyret faktisk holdt høy nok temperatur. Han hadde heller ingen rutiner for kontroll av at utstyret var blitt sterilt ved de metodene han brukte, og hans virksomhet var med dette langt under akseptert norm.

Nemnda legger derfor til grunn at klagerens virksomhet ikke var i samsvar med gjeldene prinsipper for hygienetiltak ved tannlegevirksomhet.

Det fremgår videre av rapport fra tilsynsbesøk at klageren hadde utstyr til tannlegevirksomheten og mat blandet i kontorets kjøleskap. I tillegg rapporteres at håndinstrumenter og ekstraksjonstenger ble oppbevart åpent i skuffer, at det var sementrester på enkelte instrumenter, skuffene var synlig skitne og overflatene på instrumentskapene var ikke rengjort skikkelig. Det anses ikke i tråd med de strenge krav til hygieniske prinsipper når klageren oppbevarte sterilisert utstyr i skitne skuffer. Klagerens tannlegevirksomhet fremsto som åpenbart preget av dårlig renhold og manglende rutiner for oppfølging av hygieniske prinsipper.

Med bakgrunn i opplysninger i tilsynsrapporten fremstår klagerens virksomhet med sviktende orden også mer generelt. Blant annet kan nevnes at klageren ikke hadde noe system i oppbevaringen av røntgenbilder og at også systemet for oppbevaring av instrumenter er oppgitt å fremstå som tilfeldig. Videre manglet klageren utstyr som lommedybdemåler og brett for rotfylling. Dette til tross for at det av opplysninger om de tre pasientene som har klaget på behandlingen fremgår at klageren hadde utført rotfyllinger.

Grove pliktbrudd, jf. helsepersonelloven § 57.

Nemnda har også kommet til at klagerens organisering av tannlegevirksomheten innebar grove pliktbrudd etter helsepersonellovens bestemmelser:

Brudd på journalføringsplikten, jf. helsepersonelloven §§ 39 og 40 med forskrifter:

Klagerens plikt til å føre journal for sine pasienter følger av helsepersonelloven § 39. Av helsepersonelloven § 49 med forskrifter fremgår at journalen skal føres i samsvar med god yrkesskikk, og at den skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og den helsehjelpen som er gitt.

I tillegg til pasientjournaler for de tre pasientene som har klaget på behandling de fikk av klageren, er det også fremlagt journaler for tolv av klagerens øvrige pasienter. Journalene ble tilfeldig plukket ut av Helsetilsynet i V i forbindelse med tilsynsbesøk i klagerens virksomhet.

Nemnda har kommet til at klagerens journalføring ikke var i samsvar med kravene i helsepersonelloven §§ 39 og 40. Journalene bærer preg av kun å være et hjelpemiddel for å notere pris på behandlingen og betalingen som er mottatt. Opplysninger om diagnoser, symptomer, behandlingsvalg, prognose og hvilken informasjon pasientene eventuelt har fått, fremgår i all hovedsak ikke av journalene, og journalene er med dette lite egnet til oppfølging av pasienten ved senere konsultasjoner eller til å gi nødvendig informasjon om pasientens tilstand til annet samarbeidende helsepersonell. Dette innebærer at klageren i realiteten ikke har ført journal.

Nemnda viser for øvrig til at det av merknadene til helsepersonelloven § 40 fremgår at journalopplysninger også skal bidra til å dokumentere at man som helsepersonell har handlet i samsvar med kravet til forsvarlig virksomhet i helsepersonelloven § 4.

Pasientbehandlingen:

Pasientene C, D og E har alle skriftlig klaget på den tannbehandling som er gitt dem av klageren, og pasientene har ment seg feilbehandlet.

To av pasientene, C og D, har etter sakens opplysninger inngått forlik med klageren i forbindelse med at de fremmet erstatningskrav overfor klageren/hans forsikringsselskap. Klageren uttalte i forhold til pasienten D at «Det er en selvfølge for meg å erstatte for feilbehandling», se klagerens notat av 28. januar 2007 til Helsetilsynet i V. Nemnda legger etter dette til grunn at klageren har innrømmet at han har gitt feilbehandling til de pasientene hvor forlik er inngått.

Også for pasienten E foreligger opplysninger om feilbehandling, blant annet i forbindelse med flere rotfyllinger, jf. tannlege G's redegjørelse (ikke datert) hvor han konkluderer med at flere av de tannbehandlingene klageren har gitt pasienten ikke er tilfredsstillende utført.

Nemnda legger for sin vurdering til grunn at de aktuelle pasientene ble gitt mangelfull tannbehandling av klageren, og at behandlingen ikke var i tråd med forsvarlighetskravet i helsepersonelloven § 4 for disse pasientene. For nemndas vurdering har det hatt betydning at man på grunn av klagerens mangelfulle journalføring ikke har opplysninger om årsak til pasientenes tannplager eller hvilken behandling som ble gitt, eventuelle risikofaktorer de hadde eller opplysninger om informasjon som ble gitt eller hvilken nærmere oppfølging klageren hadde planlagt for pasientene.

Brudd på taushetsplikten, jf. helsepersonelloven § 21:

Nemnda legger under tvil til grunn at det ikke foreligger brudd på bestemmelsene om taushetsplikt i helsepersonelloven § 21 i denne saken.

Av hensyn blant annet til pasientenes personvern og allmennhetens tillit til helsetjenesten, stilles det strenge krav til forsvarlig oppbevaring av helseopplysninger. Taushetsplikten i helsepersonelloven § 21 er ikke bare en passiv plikt til å tie, men også en aktiv plikt til å hindre uvedkommende i å få tilgang til taushetsbelagt informasjon. Forsvarlig håndtering og oppbevaring av pasientopplysninger er en forutsetning for å etterleve den lovbestemte taushetsplikten. Journaler skal oppbevares slik at ikke uvedkommende får tilgang til dem. Dette gjelder både ved arkivering og bruk.

Det fremgår av sakens opplysninger at klageren oppbevarte pasientjournaler i et skap med ødelagt lås. Låsen var ødelagt etter innbrudd. Det at klageren tidligere hadde hatt innbrudd i tannlegepraksisen skjerpet, slik nemnda har sett det, kravet til aktsomhet for klageren, i forhold til sikker oppbevaring av pasientopplysninger. Klagerens praksis fremsto ved tilsynsbesøket som uryddig, også i forhold til oppbevaring av pasientopplysninger. Blant annet kan det her vises til at det ved tilsynsbesøket ble avdekket at klageren oppbevarte røntgenbilder i mange av kontorets skuffer og at røntgenbilder var kastet sammen med annet avfall.

Ved tilsynsbesøket ble det videre avdekket at klageren oppbevarte en pose med pasientjournaler i en skittentøyskurv. Klageren har vist til at han hadde lagt journalene der for å huske å ta dem med seg hjem for bistand med søknad om økonomisk støtte til tannbehandling for pasientene etter kontortid. Videre har han vist til at ingen av pasientene hans «roter og snoker» i pasientjournaler, og at han selv alltid er til stede når pasienter oppholder seg i lokalene. Disse forhold har ikke betydning for nemndas vurdering. Klagerens uttalelser gir imidlertid grunn til å betvile at klageren forstår alvoret i saken. Nemnda legger til grunn at slik tilfeldig oppbevaring av journaler i tannlegepraksisens lokaler utgjør en risiko i forhold til helsepersonellovens krav til taushetsplikt.

Tilbakekall - samlet vurdering:

Etter en samlet vurdering har nemnda kommet til at klageren er uegnet til å utføre virksomhet som tannlege på grunn uforsvarlig virksomhet og grove pliktbrudd, jf. helsepersonelloven § 57. Nemnda legger til grunn at klageren uaktsomt har overtrådt plikter etter helsepersonelloven §§ 4, 12, 39 og 40.

Vilkårene for tilbakekall av klagerens autorisasjon som tannlege er etter dette oppfylt, jf. helsepersonelloven § 57. I de tilfelle vilkårene for tilbakekall anses oppfylt, må det også foretas en vurdering av om tilbakekall skal foretas.

Gjennomgangen ovenfor har vist at det har vært flere alvorlige mangler ved klagerens virksomhet som tannlege. Nemnda ser spesielt alvorlig på at klageren ikke hadde sørget for at grunnleggende hygieniske prinsipper ble ivaretatt. Dårlig hygiene kan føre til spredning av smittefarlige sykdommer. I tillegg har saken avdekket marginale rutiner i forhold til helsepersonellovens krav til taushetsplikt. Begge de nevnte forhold er generelle, men sentrale deler av en forsvarlig tannlegevirksomhet.

Det er alvorlig når tre av klagerens pasienter er utsatt for feilbehandling og ved dette er påført ubehag, smerter og behov for til dels omfattende reparerende behandling hos andre tannleger.

Nemnda legger til grunn at svikten ved klagerens virksomhet har pågått over flere år.

Nemnda har også lagt vekt på at klageren tidligere, i Statens helsetilsyns vedtak av 20. mai 1997, har fått tilrettevisning for uforsvarlig behandling. Tilrettevisning ble gitt blant annet som følge av manglende journalføring i forhold til en av klagerens pasienter. Manglene ved klagerens journalføring ble for øvrig ansett som så betydelige at dette forholdet alene kvalifiserte for tilrettevisning i henhold til tannlegeloven § 47. De mangler ved journalføringen som er avdekket i forhold til foreliggende sak, er for en stor del sammenfallende med de mangler som ble påvist i den tidligere tilsynssaken. Klageren har ikke innrettet sin virksomhet i tråd med de anbefalinger som ble gitt ham i vedtak om tilrettevisning, og han fremstår som lite korrigerbar. Nemnda ser det derfor som nødvendig at klagerens autorisasjon som tannlege tilbakekalles. Det vil slik nemnda har sett det ikke være tilstrekkelig bare å pålegge klageren å foreta retting i forhold til mangelfull journalføring.

Tilbakekall av klagerens autorisasjon er etter nemndas vurdering ikke et uforholdsmessig inngrep i klagerens tilfelle. Hensynet til fremtidige pasienters sikkerhet og hensynet til allmennhetens tillit taler for at tilbakekall skal skje i denne saken, jf. helsepersonelloven § 1. Hensynet til klagerens økonomi er av underordnet betydning i denne sammenheng.

Klagen har etter dette ikke ført fram, og det påklagede vedtaket stadfestes.

Vedtaket er enstemmig.

Konklusjon: Statens helsetilsyns vedtak av 16. januar 2009 stadfestes.